

ZAMAN ÜZERİNE Onur Şenay'ın seyircisine "Saat tamir edilir de zaman tamir edilebilir mi?"nin cevabını verdiği tek kişilik oyunu 7 Ocak'ta Katsahne'de.

PINAR ÇELİKEL

pınar@gazeteolsjen.com

İran'da sokaklarda kısa bir süre dolaşan sıradan biri bile ülkenin geleneklerinden birinin edebiyat/şiir olduğunu hemen anlar. Tebriz'de şairlerin anısına yükselen dev Şairler Anıtı'ndan, günün her saatinde çevresindeki çimenlerde oturup şiir okuyanlardan, Tahran'daki duvarlarda önemli edebi eserlerinden yola çıkılarak yapılan sokak grafitilerinden, (Mesela Tahran'da 2 kilometrelik İnkılap Caddesi'nin duvarında *Şahname*'den Zaloğlu Rüstem'in hikayesi anlatılır, sanat denilince önce akla edebiyat gelmesinden, bir perşembe akşamı Hafız'ın, Sadı'nın bahçelerinde iğne atsanız yere düşmemesinden...

Şiir hayatın içinde

Bu edebiyat geleneği birkaç yüzyıllık bir şey değil. Çok eskilere dayanıyor. Şimdilerde binlerce şairden söz ediliyor. Nikos Kazancakis 1974'te İran'a gidip ünlü şairlerin mezarlarını gezdikten sonra anılarında, "Dünyanın pek çok ülkesine gitim fakat İranlılar kadar şair ve edebiyatçılarına sahip çıkan, onların eserlerini gündelik hayatın bir parçası haline getiren başka bir ülke görmedim," diyor.

Bizde de Hafız ve Ömer Hayyam bilinir, sevilir. Ama dahasını bilmek ve tadını çıkarmak bir zevk işidir. 12 Ocak akşamı Zorlu PSM'nin konukları belki de hiç alışık olmadıkları tarzda bir yolculuğa çıkacaklar. İran'a doğru. Edebiyatlı, müzikli bir yolculuk olacak bu. İran'ın kadim zamanlarından bugüne gelen 'nakallik' yani hikaye anlatma geleneğinin modern versiyonu olan iki perdelik bir gösteri izleyecekler. Türkçe ve Farsça. *Bir Gecede Binbir Gece* isimli gösterinin fikir anası ve yazarı Shahzadeh N. İğual, aynı zamanda sahnede de olacak.

Birinci perde İran'ın antik dönemindeki efsanevi kahramanlardan

Fars şiirlerini müzik eşliğinde dinleyeceksiniz

Bir Gecede Binbir Gece, yazar ve sosyolog Shahzadeh N. İğual'ın İran edebiyatına yaptığı müzikli bir yolculuk. İğual iki ülke arasında bir kültür köprüsü kuruyor

Nizami'nin Hüsrev ile Şirin'i ve epik eser *Şahname* ile başlayacak. Hafız-ı Şirazi, Sadi Şirazi ve en önemli çağdaş şairlerden biri olan Şahriyar izleyenleri dizeleriyle selamlayacak. Yine birinci perdede Mevlana'nun da çok övdüğü Feridüddin-i Attar Nişaburi anlatacak. Tüm bu değerler, İran geleneksel

müziği ile modern müziğin harmanlanmış bir türü ile seslenecek. Sahnede ünlü gitar virtüözü Akın Eldes ve İran'dan gelen müzisyenler çalacak. İkinci perde ise izleyicileri her iki ülkenin ortak değeri olan Şems ile Mevlana'nın karşılaşmasından Şems'in ölümüne kadar giden bir yolculuk bekleyecek.

Bir Gecede Binbir Gece Dada'da başladı Zorlu PSM'de devam ediyor

Amacını "İranlıların nasıl insanlar olduklarını anlatmak," olarak özetleyen İğual, *Bir Gecede Binbir Gece* gösterisini ilk kez Okan Bayülgen'in Dada'sında gerçekleştirmişti. Zorlu PSM'de

geniş kitlelere duyuracak kendini. Diğer yandan da İran Edebiyatı Turu projesinin yenisine hazırlanıyor. İğual, bugüne kadar Ayşe Kulin, Nedim Gürsel, Tuna Kiremitçi gibi yazarlarla İran'ı

dolaştı. Prof. Dr. İlber Ortaylı'nın seminarist olarak katıldığı yolculuklara liderlik etti. Şimdi mart ayında yeni bir tura hazırlanıyor. Bir hafta boyunca İran'ın edebi geçmişine tanıklık etmek isteyen-

ler için bir tur bu.

Bir diğer projesi ise Binbir Gece'yi bu kez Anadolu'dan şiirlerle İran'a götürmek. Türk yazarlarıyla ve şairlerini İran'da Farsça ve Türkçe sahnede buluşturmak.

Projenin yaratıcısı Shahzadeh N. İğual 31 yıldır Türkiye'de. İlk romanı *Tahran'ın Kırmızı Sirenleri*'nde de anlattığı gibi hikayesi Kanada'ya gitme niyetiyle başlayan bir göç hikayesi. İğual, 12 yaşında. Ama Kanada'ya giderken yol onları İzmir'e getiriyor ve burada kalıyorlar. Elbette bu sosyokültürel bir çok onun için. Diğer yandan savaştan sonra yaşadığı travmaları da yanında getiriyor.

Bu, İran'ın kadim zamanlarından bugüne gelen 'nakallik' yani hikaye anlatma geleneğinin modern versiyonu olan iki perdelik bir gösteri."

Tahran'dan İzmir'e

Mekan İzmir'de bir apartman dairesi olabilir ama Fars kültürü devam ediyor. Özellikle de edebiyat konusunda. Firdavsi, Hafızlar, Hayyamlar, Şehriyarlar... Zaten İran kültüründe edebiyat her zaman çok önemli. Özellikle de şiir. Shahzadeh'nin babasının edebiyatla ilgili olması da onun için büyük şans. İzmir'de hayat devam eder ve Shahzadeh üniversitede sosyoloji okur. Ardından da sosyolojiye olan aşkının peşinden dünyayı gezmek için yola düşer. Bir tercüman olarak İpek Yolu'nun üzerindeki resmi dili Farsça olan ülkeleri gezdirir. Osmanlı eserlerini Türkçeye aktarmaya, İran sinemasının alt yazılarını çevirmeye başlar. İran hakkında sosyolojik makaleler yazar. İlk kısa öyküsü, *Aç Pencereyi Dışarıda Deli Gibi Güneş Yağıyor* yayınlanır. Bu arada Brezilya'da Orta Doğu dinleri tarihi konusunda yüksek lisans yapar. 2017 yılında *Tahran'ın Kırmızı Sirenleri*'ni yazar. Ardından *Rolls Royce'ı Taramışlar Baba ve İsfahan'ın Gözlaşları* çıkar. (Türkçe yazdığı bu romanlardan sonuncusu bu ay İran'da Farsça yayınlandı.) İğual tanışmak için herkesi 12 Ocak Zorlu PSM'deki gösterisine bekliyor. •

560 kadın besteci bir web sitesine sığıdı

Sakira Ventura, online 'Müzik Tarihinin Yaratıcıları' haritasını oluşturdu. Listede İstanbul'dan 3 kadın müzisyen var

ZEYNEP ATMACA

Sakira Ventura 28 yaşında İspanyol bir müzikolog, müziğe 9 yaşında Canet d'En Berenguer Müzik Topluğunda flüt çalarak başladı. Daha sonraki yıllarda Joaquín Rodrigo Konservatuvarı'ndan mezun olup çeşitli senfoni orkestralarında görev aldı. Müzikal miras alanında yüksek lisans yapan Ventura, flüt, müzik dili ve Mozart metodu dersleri veriyor.

2020 yılında pandemi patlayıp İspanya'da sokağa çıkma yasağı başlayınca, Ventura, ona kalan fazladan zamanla uzun süredir merak ettiği bir konu olan kadın müzik bestecileri araştırmaya koyuldu. Tahmin ettiği kadar çok daha fazla isimle karşılaşan Ventura 9. yüzyıldan günümüze kadar, dünyanın dört bir yanına yayılmış kadın bestecilerin kartografik bir antolojisini oluşturdu ve projeye Müzik Tarihinin Yaratıcıları adını verdi. "Aldığım müzik eğitimi sırasında bana kadın bestecilerden hiç bahsedilmemişti ve aynı hatayı öğrencilerimle devam ettirdiğimi gördüm. Bir şeyleri değiştirmek ve öğrencilerime o zamanlar benim sahip olmadığım bakış açısını vermek istedim" diyor.

Gerçekleştirmesi zor bir çalışma

Listede yer alan kadın besteciler klasik müzik ve onun dönemine göre değişen alt kategorilerine ait sanatçılar. Ventura'nın haritaya eklediği bestecilerde aradığı bir diğer özellik de kendilerine ait kayıtlı müzikleri olması: "Bunun çok adaletli olmadığını ben de farkındayım, birçok kadın sanatçının müziği ne yazık ki korunamamış, özellikle de 16. yüzyıla kadar olanlar. Ancak bu haritanın pedagojik bir araç olarak kullanışlı ve çekici olmasını istiyorsam, bu bestecilerin eserlerinin dinlenebilmesi

gerekiyordu. Projenin daha önceki veri tabanlarından farklı bestecilerin müziklerine tek tuşla ulaşabilmesinde."

Yeni keşifler de siteye eklenecek

Ventura çalışmaya yazarlarla ilgili araştırmalarını yaparak başlıyor, kitaplar, veri tabanları, CD'ler hepsi gözden geçiriliyor ve her bir sanatçı için ayrı ayrı bir analiz başlıyor. Haritada yer alabilmek için gerekli şartları dolduran sanatçıları belirleyen genç müzikolog, kataloglarının bir temsili olarak görünecek çalışmaları seçiyor ve veri tabanına işliyor, son olarak da sunucuya gömüyor. Haritada şu an 560 isim yer alıyor ve daha binlercesiyse eklenmek üzere bekliyor.

Ventura'ya yaptığı çalışma esnasında karşısına çıkan isimlerden en ünlüsünün kim olduğu sorduğumuzda Clara Schumann diyor ve ekliyor "Ancak tarih onu maalesef olduğu muhteşem piyanist ve besteciden çok Robert Schumann'ın eşi olarak hatırlıyor".

Onu etkileyen hikayelerden biriye 19. yüzyıl Fransız bestecisi Mel Bonis'in hikayesi. Bonis, ailesinin ve zorla evlendirildiği 25 yaş büyük eşinin desteği olmadığı için ara verdiği kariyerine yıllar sonra kulağa daha maskülen gelen Mel ismiyle devam etmiş.

Bu araştırmaya başlarken bu kadar çok kadın besteciyle karşılaşacağını tahmin etmediği dile getiren Ventura, bu süreçte onu en çok şaşırtan şeyin çalışmasının gördüğü ulusal ve uluslararası ilgi olmuş. "Müzikoloji öğrencilerinden o kadar çok mektup aldım ki, hatta müzikle alakası olmayan insanlar dahi bana çalışmamın onlara yeni bir kapı araladığını, onların da kendi alanlarında araştırmaya devam etmek istediklerini yazıyorlar."

Sakira Ventura'nın haritasına svmusicology.com adresinden ulaşabilirsiniz. •

Projenin daha önceki kitaplardan ve mevcut veri tabanlarından farklı bestecilerin müziklerine tek tuşla ulaşabilmesinde.

SELİM KARAKAYA

@@turkcepodcast

Yeni yıl, yeni kararlar, yeni başlangıçlar. Küçük dokunuşlarla büyük bedensel ve zihinsel değişimler başlayabilir. Bu fikirleri mikrofona taşıyan yayınlara kulak veriyoruz.

Ten Percent Happier

Aynı isimli çok satan kitabın yazarı ve eski haber sunucusu Dan Harris, daha mutlu olabilmeyi basit ve anlaşılabilir yöntemleriyle karşımızda. Eğitimcilerden yazarlara çeşitli konuklar, günlük rutindeki küçük değişikliklerle büyük sonuçlar alabilmeyi anlatıyor.

Nereden Dinlerim: Apple, Spotify, Google

Açık Beyin

Karşımızda "Önce kendimizin sonra da toplumun olumlu ve

faydalı yönde dönüşümüne katkı sağlamak için buradayız." diyen bir ekip var. Sinan Canan ve takım arkadaşlarının bilimin katı dilinden uzak video yayınları, kolay dinlenebilmesi için podcast platformlarına da ekleniyor.

Nereden Dinlerim: Apple, Spotify, Google

Kendine İyi Davran

Kendini keşfetmek, motive olmak ve yüzleşmek. Klinik psikolog Beyhan Budak, bu kavramlardan yola çıkarak, hayata dair kısa ve pratik ipuçları paylaşıyor.

Nereden Dinlerim: Apple, Spotify, Google

Psikiyatri ve Duvarın Ardı

"Bazıları duvar görür, bazıları duvarın ardını." Cengiz Arca eğitimini ve deneyimlerini birleştirerek, hayatımızın

tam merkezinde yer alarak yolculuğumuza yön veren davranışlarımızı masaya yatırıyor. Tabii ki, duvarın ardında kalan yanlarıyla.

Nereden Dinlerim: Apple, Spotify, Google

Alışkanlık Olsun

Diyetlerden yola çıkılarak, kolay uygulanabilen sağlıklı yaşam ve motivasyon tüyoları üzerine bir yayın. Özellikle vazgeçme eşiklerini atlatmak ve sürekliliği

sağlayabilmek konulu bölümler dikkat çekici.

Nereden Dinlerim: Apple, Spotify, Google

Anadolu'nun Şifacı Kadınları

Bir beyaz yakalıyken, kendi tanımıyla hayatına "yolcu" olarak devam etmeye karar vermiş olan Didem Mollaoğlu hazırlıyor. Her bölümde, yolunun keştiği şifacı kadınlardan birinin ilham verici ayrıntılarla dolu hikayesi var.

Nereden Dinlerim: Apple, Spotify, Google

Ketojenik Beslenme ve Intermittent Fasting

Son yılların dikkat çeken beslenme yöntemlerinden biri merkezde. Bireysel deneyim ve genel araştırmanın dengeli şekilde bir araya geldiği yayın olarak tanımlanabilir.

Nereden Dinlerim: Apple, Spotify, Google